

पठतु संस्कृतम्

प्रवेशः

पठतु संस्कृतम्

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरुः साक्षात् परंब्रह्म तस्मै श्री गुरवे नमः ॥

सरस्वति नमस्तुभ्यं वरदे कामरूपिणि ।
विद्यारम्भं करिष्यामि सिद्धिर्भवतु मे सदा ॥

पठामि संस्कृतं नित्यं वदामि संस्कृतं सदा ।
ध्यायामि संस्कृतं सम्यक् वन्दे संस्कृतमातरम् ॥

विभक्तिः

नाम-पदम्

क्रिया-पदम्

- प्रथमा
- द्वितीया
- तृतीया
- चतुर्थी
- पञ्चमी
- षष्ठी
- सप्तमी

Subject
Object
Instrument/With
For/Give
From
Of
In/On/At

- कर्ता
- कर्म
- करण
- सम्प्रदान
- अपादान
- सम्बन्ध
- अधिकरण

द्वितीया-विभक्तिः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	बालकः	बालकौ	बालकाः
द्वितीया	बालकम्	बालकौ	बालकान्

द्वितीया-विभक्तिः

बालकःपठति । (पाठः)

बालकः पाठं पठति ।

बालकः पाठौ पठति ।

बालकः पाठान् पठति ।

स्त्रीलिङ्ग-शब्द-परिचयः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	बालिका	बालिके	बालिकाः
द्वितीया	बालिकाम्	बालिके	बालिकाः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	नदी	नद्यौ	नद्यः
द्वितीया	नदीम्	नद्यौ	नदीः

द्वितीया-विभक्तिः

बालकःपठति । (कथा)

बालकः कथां पठति ।

बालकः कथे पठति ।

बालकः कथाः पठति ।

द्वितीया-विभक्तिः

महिलाक्षालयति । (कूपी)

महिला कूपीं क्षालयति ।

महिला कूप्यौ क्षालयति ।

महिला कूपीः क्षालयति ।

नपुंसकलिङ्ग-शब्द-परिचयः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	फलम्	फले	फलानि
द्वितीया	फलम्	फले	फलानि

द्वितीया-विभक्तिः

बालकःपठति । (पुस्तकम्)

बालकः पुस्तकं पठति ।

बालकः पुस्तके पठति ।

बालकः पुस्तकानि पठति ।

पुंलिङ्ग-शब्द-परिचयः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
	बालकः बालकम्	बालकौ बालकौ	बालकाः बालकान्
He (That)	सः तम्	तौ तौ	ते तान्
He (This)	एषः एतम्	एतौ एतौ	एते एतान्
He (This)	अयम् इमम्	इमौ इमौ	इमे इमान्
He (Who)	कः कम्	कौ कौ	के कान्

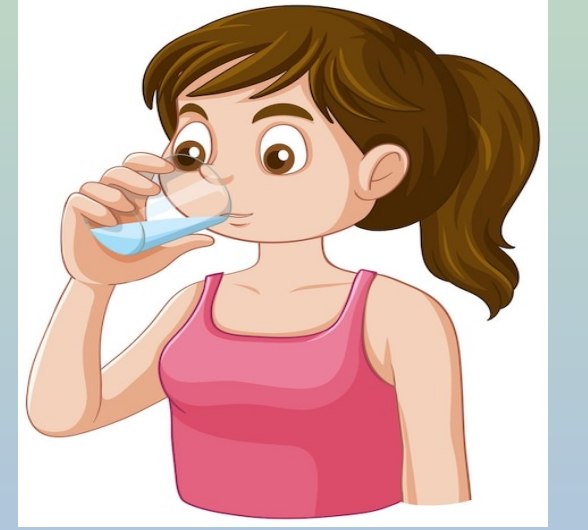
स्त्रीलिङ्ग-शब्द-परिचयः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
	बालिका बालिकाम्	बालिके बालिके	बालिकाः बालिकाः
She (That)	सा ताम्	ते ते	ताः ताः
She (This)	एषा एताम्	एते एते	एताः एताः
She (This)	इयम् इमाम्	इमे इमे	इमाः इमाः
She (Who)	का काम्	के के	काः काः

नपुंसकलिङ्ग-शब्द-परिचयः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
	फलम् फलम्	फले फले	फलानि फलानि
It (That)	तत् तत्	ते ते	तानि तानि
It (This)	एतत् एतत्	एते एते	एतानि एतानि
It (This)	इदम् इदम्	इमे इमे	इमानि इमानि
It (Who)	किम् किम्	के के	कानि कानि

द्वितीया-विभक्तिः

त्वं किं करोषि ?
अहं पुस्तकं पठामि ।

त्वं किं करोषि ?
अहं गृहपाठं लिखामि ।

त्वं किं करोषि ?
अहं क्षीरं पिबामि ।

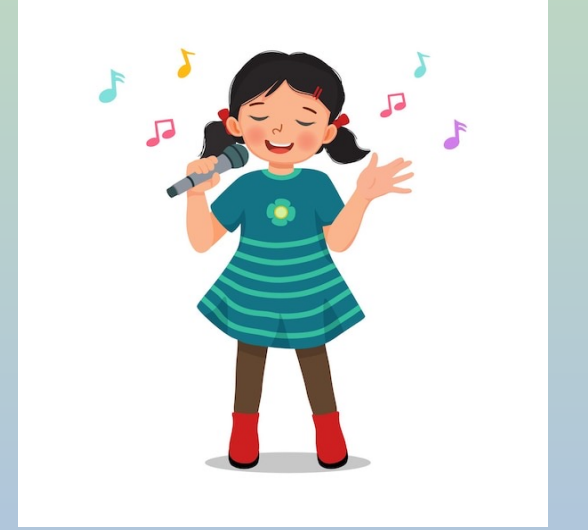
द्वितीया-विभक्तिः

अहं किं करोमि ?
त्वं चित्रं रचयसि ।

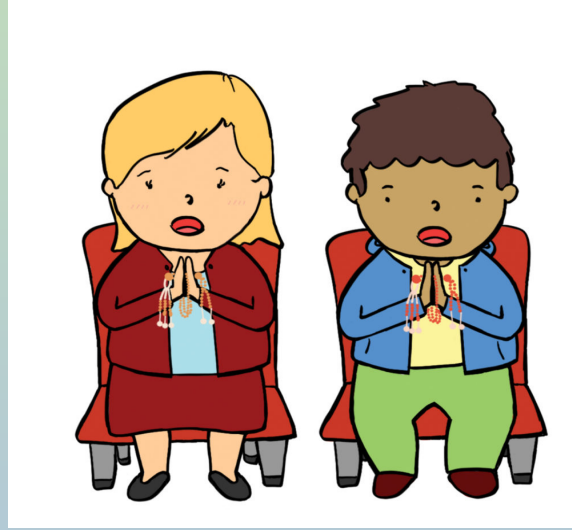

अहं किं करोमि ?
त्वं देवं नमसि ।

अहं किं करोमि ?
त्वं गीतं गायसि ।

द्वितीया-विभक्तिः

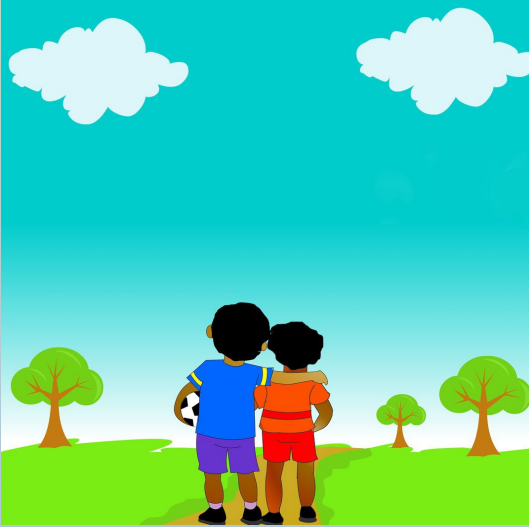

युवां किं कुरुथः ?
आवां दूरदर्शनं पश्यावः ।

युवां किं कुरुथः ?
आवां भोजनं खादावः ।

युवां किं कुरुथः ?
आवां श्लोकं वदावः ।

द्वितीया-विभक्तिः

आवां किं कुर्वः ?
युवां उद्यानं गच्छथः ।

आवां किं कुर्वः ?
युवां भोजनं पचथः ।

द्वितीया-विभक्तिः

वयं किं कुर्मः ?
यूयं भोजनं खादथ ।

यूयं किं कुरुथ ?
वयं परीक्षां लिखामः ।

द्वितीया-विभक्तिः

त्वं । (पाठः / पठ्)

त्वं पाठं पठसि ।

अहं । (पत्रम् / लिख्)

अहं पत्रं लिखामि ।

युवां । (अन्नम् / खाद्)

युवाम् अन्नं खादथः ।

बालकः । (जलम् / पा)

बालकः जलं पिबति ।

आवां । (गीतम् / गै)

आवां गीतं गायावः ।

सैनिकाः । (देशः / रक्ष्)

सैनिकाः देशं रक्षन्ति ।

द्वितीया-विभक्तिः

जनाः । (मन्दिरम् (ब) / गम्)	जनाः मन्दिराणि गच्छन्ति ।
वयं । (आलयः (ब) / दृश्)	वयम् आलयान् पश्यामः ।
वानराः । (फलम् (ब) खाद्)	वानराः फलानि खादन्ति ।
यूयं । (देवी (ब) / नम्)	यूयं देवीः नमथ ।
छात्रौ । (प्रश्नः (द्वि) प्रच्छ)	छात्रौ प्रश्नौ पृच्छतः ।
पितामह्यः..... । (श्लोकः (द्वि) (वद्)	पितामह्यः श्लोकौ वदन्ति ।

अनुवदत

Grandmother says stories.

पितामही कथाः कथयति ।

I write an exam.

अहं परीक्षां लिखामि ।

You two sing a song.

युवां गीतं गायथः ।

Hunter kills animals.

व्याधः मृगान् मारयति ।

We go to temple.

वयं मन्दिरं गच्छामः ।

Lady carries a pot.

महिला घटं वहति ।

अनुवदत

गर्दभः भारं वहति ।

Donkey carries weight.

शुकाः फलानि खादन्ति ।

Parrots eat fruits.

यूयम् आपणं गच्छथ ।

You all go to shop.

चटके जलं पिबतः ।

Two sparrows drink water.

वयं रोटिकाः पचामः ।

We make rotis.

भक्तः सरस्वतीम् अर्चति ।

Bhakta worships Saraswati.

द्वितीया-विभक्तिः

अधि, अभितः, परितः, उभयतः, विना

अधि – वसति & तिष्ठति

लक्ष्मीः कमलम् अधिवसति ।

अभितः – Near, On all sides

द्वीपम् अभितः जलम् अस्ति ।

परितः – On all sides

गृहं परितः वृक्षाः सन्ति ।

उभयतः – On two sides

मार्गम् उभयतः वृक्षाः सन्ति ।

विना - Without

जलं विना मीनाः न जीवन्ति ।

द्वितीया-विभक्तिः

पार्वती – हिमालयः – अधिवसति पार्वती हिमालयम् अधिवसति ।

व्याघ्रः – वनम् – अधितिष्ठति व्याघ्रः वनम् अधितिष्ठति ।

ग्रामः – परितः – वनम् ग्रामं परितः वनम् अस्ति ।

चोराः – उभयतः – आरक्षकाः – चोरान् उभयतः आरक्षकाः गच्छन्ति ।
गच्छन्ति

हिमम् – विना – हिमालयः – न हिमं विना हिमालयः न भवति ।
भवति